

FSC-koepeldocument bosbeheer Nimmerdor en Oud Leusden

Inleiding

Bosgebieden Nimmerdor (48 hectare) en Oud Leusden (7 hectare) zijn beide in bezit en beheer van gemeente Amersfoort. Het beheer van deze beide gebieden is vastgelegd in het document “Beheerplan 2015 – 2035 Nimmerdor en Oud Leusden, behoud door ontwikkeling” (Koning & et al, Beheerplan 2015 – 2035 Nimmerdor en Oud Leusden, behoud door ontwikkeling, 2014). Aanvullend is een lanenherstelplan geschreven voor Nimmerdor (Koning & et al, Nimmerdor Lanenherstelplan, 2015). Na het opstellen van deze plannen bleek de uitvoering veel weerstand op te roepen bij omwonenden en stakeholders van Nimmerdor. Gemeente Amersfoort heeft hierop proactief actie ondernomen door het inschakelen van een externe expert in de persoon van de gerenommeerde bosadviseur Simon Klingen¹. Als resultaat van zijn ondersteuning zijn verschillende adviezen opgesteld die bepaalde onderdelen van het vigerende bosbeheerplan en het lanenherstelplan vervangen: zie paragraaf Leeswijzer

De bossen van gemeente Amersfoort, waar Nimmerdor en Oud Leusden onder vallen, zijn allen FSC gecertificeerd. Eind 2019 is de nieuwe FSC-bossenstandaard (FSC Nederland, 2019) vastgesteld welke bepaalde eisen stelt aan de bosbeheerplannen. Het doel van dit FSC-koepeldocument bosbeheer Nimmerdor en Oud Leusden is tweeledig. Het is om aan te geven op welke aspecten het dagelijks beheer afwijkt van het vigerende beheerplan en het vult dit beheerplan aan op de aspecten waarin dit niet voldoet aan de eisen zoals FSC die momenteel stelt.

Dit koepeldocument en de hierin gekoppelde plannen (zie paragraaf Leeswijzer voor een overzicht) dienen t.a.v. het beheer in gezamenlijkheid als vigerend Bosbeheerplan te worden gelezen/gebruikt. Daar waar in de toekomst aanpassingen in het beheer volgen, dient e.e.a. te worden bijgesteld en dienen de FSC-groep en andere betrokkenen en belanghebbenden te worden geraadpleegd en geïnformeerd.

In algemene zin kan gesteld worden dat het lanenherstelplan opgesteld door Loo Plan in 2015 qua planning en uitvoering vervangen wordt door het advies “De lanen van Nimmerdor, suggesties voor beheer opgesteld door Simon Klingen juli 2018” (Klingen, De lanen van Nimmerdor, suggesties voor beheer, 2018).

Het beheer van de Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik zoals beschreven in het vigerende beheerplan wordt vervangen door het advies dat Simon Klingen heeft opgesteld; De Beuk erin: Evaluatie en Advies bosbeheer Nimmerdor, oktober 2017 (Klingen, De beuk erin - Evaluatie en advies bosbeheer Nimmerdor, 2017). De kern van dit advies is dat er de eerste jaren veel is bereikt in het terugdringen van het aandeel Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers, naast bijvoorbeeld het creëren van meer dood hout in het bos voor een rijkere insecten- en vogelleven. Tegelijk is de aanpak door verschillende betrokken inwoners beleefd als te fors en te snel. Om die reden wordt in het dagelijks beheer nu ingezet om de Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers *in toom te houden* in plaats van te bestrijden en meer nadruk te leggen op de *beleving* van het bos conform rapport “De beuk erin”.

Leeswijzer en onderliggende documenten

Dit document (te citeren als (Visser-Winterink & Oorschot, 2021)) is niet bedoeld als vervanging van het beheerplan of de verschenen adviezen. Het is eerder een leeswijzer en addendum op deze

¹ www.klingenbomen.nl

documenten. Er wordt per thema aangegeven wat de wijzigingen zijn. Indien een thema niet besproken wordt dan geldt het beheerplan 2015 – 2035 Nimmerdor en Oud Leusden, *behoud door ontwikkeling*. Dit wordt in dit schrijven aangeduid als het vigerend beheerplan.

NB Dit koepeldocument en de hierin gekoppelde plannen dienen t.a.v. het beheer in gezamenlijkheid als vigerend Bosbeheerplan te worden gelezen/gebruikt. Daar waar in de toekomst aanpassingen in het beheer volgen, dient e.e.a. te worden bijgesteld en dienen de FSC-groep en andere betrokkenen en belanghebbenden te worden geraadpleegd en geïnformeerd.

Dit koepeldocument koppelt de volgende stukken:

FSC Nederland. (2019). *FSC STANDAARD voor bosbeheer Nederland*. Utrecht: FSC Nederland.

Klingen, S. (2017). *De beuk erin - Evaluatie en advies bosbeheer Nimmerdor*. Moersbergen: Klingen Bomen.

Klingen, S. (2018). *De lanen van Nimmerdor, suggesties voor beheer*. Moersbergen: Klingen Bomen.

Koning, A., & et al. (2014). *Beheerplan 2015 – 2035 Nimmerdor en Oud Leusden, behoud door ontwikkeling*. De Steeg: Loopplan.

Koning, A., & et al. (2015). *Nimmerdor Lanenherstelplan*. De Steeg: Loopplan.

Oorschot, J., & Visser-Winterink, A. (2021). *Boomveiligheidsprotocol in bos en natuur - werktitel, op te stellen*. Wageningen: Borgman Beheer Advies.

VBNE. (2015). *Praktijkadvies Boomveiligheid in bos- en natuurterreinen*. Driebergen: VBNE.

Visser-Winterink, A., & Oorschot, J. (2021). *FSC koepeldocument bosbeheer Nimmerdor en Oud Leusden*. Wageningen: Borgman Beheer Advies.

Looptijd

Het vigerende beheerplan kent een looptijd van 20 jaar, dit is echter in strijd met de regels die FSC stelt. Om die reden wordt de looptijd van het beheerplan met twee jaar verkort. Het beheerplan zal daarom aflopen in 2033.

Exoten beheer

Anders dan het vigerend beheerplan wordt in het dagelijks beheer ingezet op het beheren van Amerikaanse Vogelkers en Amerikaanse Eik in plaats van deze vlaktedekkende bestrijden. Hiervoor wordt geen gebruik gemaakt van bestrijdingsmiddelen. Voor het uitvoeren van deze werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van vrijwilligers. Jonge opslag wordt met de hand afgezaagd, geknipt, gesnoeid of verwijderd met een prunustrekker. Opslag op stobben worden met de hand afgebroken of geknipt door vrijwilligers van het IVN. Daarnaast zijn er door de vrijwilligers op aangegeven locaties voornamelijk beuken ingeplant om de verjonging van Amerikaanse eik en Amerikaanse Vogelkers in toom te houden.

Het eindbeeld dat wordt nagestreefd en beheer van de Amerikaanse Vogelkers en Amerikaanse Eik staat beschreven in het advies dat Simon Klingen heeft opgesteld: "De Beuk erin".

Bosverjonging

Door de forse ingrepen aan het begin van de beheerperiode is veel dynamiek in het bos ontstaan maar ook de nodige onrust bij gebruikers en stakeholders. Om die reden wordt meer gewerkt met uitkapbeheer dan de voorstelde verjongingsdoelstelling uit het vigerende beheerplan waarbij ingezet werd op meer grootschalige bosverjonging conform advies “De Beuk erin”. Aanvullend wordt door vrijwilligers op aangewezen locaties beuk ingeplant. Verder wordt veelal ingezet op natuurlijke verjonging.

Lanenbeheer

Het lanenherstelplan wordt in zijn geheel vervangen door het advies “De lanen van Nimmerdor, suggesties voor beheer opgesteld door Simon klingen juli 2018. Dit advies stelt:

“De verjongingsnoodzaak en urgentie is minder groot dan in dat plan is aangegeven, met name de vervanging van het beukengedeelte van de Midden-laan is voorlopig niet aan de orde. Veel van de lanen zullen naar verwachting nog lang hun karakter behouden. Heraanleg van een sterrenbos heeft geen eenduidige historische referentie en zou grote offers van het huidige bos vragen.

Lanen moeten in hun huidige context worden gezien: anders dan tijdens de aanleg gaat het nu om publiek bezit. Naast esthetische waarden zijn ook ecologische aspecten van oude bomen van belang. Alleen de Middenlaan en de laanbeplanting van de Paradijsweg zijn karakterbepalend voor Nimmerdor en dienen behouden. Verjonging, dan wel heraanleg, vraagt om eenheden van enig formaat, om op termijn een stevig en statig laanbeeld te verkrijgen”

Bodembescherming

Het rooien van de stobben van Amerikaanse Eik en Amerikaanse Vogelkers zoals beschreven in het vigerend beheerplan had veel negatief effect op de bodem. Het verstoort de ecologische processen in de bodem en resulteerde in erosie en uitspoeling. Om die reden wordt deze beheermaatregel niet meer uitgevoerd. Aanvullend leverde de naast de paden verzamelde stobben niet het gewenste bosbeeld op.

Tijdens het uitvoeren van werkzaamheden wordt met gemechaniseerde voertuigen gewerkt vanaf vaste werkpaden.

Natuurbrandpreventie

Er is een calamiteitenplan opgesteld dat integraal is opgenomen in het werkplan.

Dood hout

Door het grootschalig ingrijpen aan het begin van de beheerperiode van het vigerend beheerplan zijn de doelstellingen voor dood hout bereikt. Aanvullend blijft een deel van het hout dat vrijkomt bij het uitvoeren van de reguliere beheermaatregelen achter in het bos ten behoeve van de nutriëntenkringloop en dood hout doelstelling uit het vigerend beheerplan.

Boomveiligheid

Ten aanzien van boomveiligheid hanteert de gemeente haar Boomveiligheidsprotocol in bos en natuur (Oorschoot & Visser-Winterink, 2021) (werktitel, nog op te stellen) op basis van (VBNE, 2015), zulks in aanvulling op de werkwijze als gesteld in het vigerende bosbeheerplan. Voor de lanen wordt gewerkt volgens het handboek BVC+. De snoeiwerkzaamheden worden opgenomen in het boompaspoort.

High Conservation Values

Nimmerdor en Oud Leusden kent een aantal bijzondere te beschermen waarden (High Conservation Values, HCV's). Tijdens het beheer worden deze waarden minimaal behouden en beschermt.

HCV	Waarde	Deelgebied
Stuifzand	Natuur	Oud Leusden
Hakhout	Cultuurhistorie/ natuur	Nimmerdor
<i>Middenlaan en de laanbeplanting van de Paradijsweg</i>	Cultuurhistorie	Nimmerdor
Poelen	Natuur	Nimmerdor
Watergang	Natuur	Nimmerdor
Historische wallen en greppels	Cultuurhistorie	Nimmerdor
Restant Sterrenbos	Cultuurhistorie	Nimmerdor

Kaartmateriaal

Aanvullend op het kaartmateriaal uit het vigerend beheerplan zijn de volgende beheerkaarten opgesteld:

- Eigendomskaart
- Kaart met Vak en afdelingen
- Kaart met High Conservation Values

Wageningen, mei 2021

Annemieke Visser-Winterink en Jeroen Oorschot

Borgman Beheer Advies

Projectgroep gemeente Amersfoort:

Arthur Wopereis, Tessa Felix en Marjolein Hinkofer